

**LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO
NR. IX-1007 21 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas atsižvelgiant į Lietuvos demografinę ir darbo rinkos situaciją, siekiant prisidėti prie efektyvios, įtraukios ir augančios mokymosi visą gyvenimą sistemos, kurioje galėtų dalyvauti ir vyresnio amžiaus asmenys, taip pat įvertinus Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) Lietuvos ekonominėje apžvalgoje¹ pateiktas rekomendacijas įgyvendinti papildomą finansinę paskatą mokytis visą gyvenimą ir atsižvelgus į 2019 metų nacionalinėje reformų darbotvarkėje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gegužės 8 d. nutarimu Nr. 461 „Dėl 2019 metų nacionalinės reformų darbotvarkės patvirtinimo“, pateiktas rekomendacijas dėl struktūrinių pokyčių švietimo srityje įgyvendinimo.

Įstatymo projekto tikslas ir uždavinys – išplėtus galiojančią gyventojų pajamų mokesčio lengvatą ir nustatčius galimybę susigrąžinti dalį sumokėto pajamų mokesčio už per kalendorinius metus patirtas išlaidas už profesinį mokymą (ar jo dalį) ir (ar) aukštojo mokslo studijas, neatsižvelgiant į tai, kelinta atitinkama kvalifikacija įgyjama, paskatinti Lietuvos gyventojus greičiau persiorientuoti su iššūkiais susiduriančioje šiandieninėje darbo rinkoje ir sudaryti papildomas galimybes turimą profesiją pakeisti nauja, taip pat siekiant prisidėti prie efektyvios, įtraukios ir augančios mokymosi visą gyvenimą sistemos, kurioje galėtų dalyvauti ir vyresnio amžiaus asmenys.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (direktorė Jūratė Laurikėnaitė, tel. 239 0151) Tiesioginių mokesčių ir tarptautinio apmokestinimo skyriaus (vedėjas Evaldas Putrimas, tel. 219 4476) vyriausioji specialistė Vilma Papšytė, tel. 239 0237.

3. Dabartinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reguliavimas

Pagal šiuo metu galiojančias Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nuostatas nuolatinis Lietuvos gyventojas, mokestiniu laikotarpiu gavęs apmokestinamųjų pajamų, iš jų gali atimti sumas, sumokėtas už profesinį mokymą ir (ar) studijas, kuriuos baigus įgyjamas pirmas atitinkamas aukštasis išsilavinimas ir (ar) suteikiama pirma atitinkama kvalifikacija. Taip pat iš apmokestinamųjų pajamų gyventojas gali atimti sumas už pirmas mokslo doktorantūros bei meno aspirantūros (meno doktorantūros) studijas.

¹ <https://www.oecd.org/eco/surveys/Lithuania-2018-OECD-economic-survey-overview.pdf>.

Atkreiptinas dėmesys, kad ši pajamų mokesčio lengvata taikoma tik įmokoms, sumokėtoms už profesinį mokymą, kurį baigęs gyventojas įgyja pirmą kvalifikaciją, už *pirmas* profesinio bakalauro, *pirmas* bakalauro, *pirmas* magistro, *pirmas* mokslo doktorantūros, *pirmas* meno aspirantūros (meno doktorantūros) studijas ir studijas pagal laipsnio nesuteikiančias studijų programas, kurias baigus įgyjama *pirma* profesinė kvalifikacija.

Lengvata taip pat nėra taikoma gyventojų patirtoms išlaidoms už profesinį mokymą pagal formaliojo profesinio mokymo programos modulį, suteikiantį kvalifikacijos dalį, o šiuo metu siekiant profesinio mokymo lankstumo būtent ir yra pereinama prie modulinį profesinio mokymo programų ir tikimasi, kad šie formaliojo profesinio mokymo programų moduliai bus dažniausiai taikomi suaugusiųjų tęstiniam profesiniam mokymui, ypač apmokamam besimokančiųjų lėšomis.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir laukiami teigiami rezultatai

Atsižvelgiant į Lietuvos demografinę ir darbo rinkos situaciją bei remiantis šią situaciją atspindinčioje EBPO Lietuvos ekonominėje apžvalgoje ir 2019 metų nacionalinėje reformų darbotvarkėje pateiktomis rekomendacijomis, Įstatymo projektu siūloma suteikti mokesčių lengvatą, nustatant, kad būtų leidžiama nuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuris mokosi ar studijuoja, susimąžinti mokėtiną pajamų mokestį iš metinių pajamų atskaitant patirtas išlaidas už profesinį mokymą pagal formaliojo profesinio mokymo programą, kurią baigus įgyjama atitinkama kvalifikacija, formaliojo profesinio mokymo programos modulį, kurį baigus įgyjama atitinkama kompetencija (kompetencijos), ir (ar) studijas, kurias baigus įgyjama bet kuri atitinkama aukštojo mokslo kvalifikacija.

Įstatymo projekte siūloma atsisakyti doktorantūros ir meno aspirantūros studijų įvardijimo, nes pagal šiuo metu galiojantį reguliavimą jas apima sąvoka „aukštojo mokslo kvalifikacija“, kuri kartu apima ir laipsnio nesuteikiančias studijas, kurių programos skirtos kvalifikacijai įgyti arba savarankiškai praktinei veiklai pasirengti.

Tokiu būdu bus skatinamos galimybės gauti kokybišką išsilavinimą, investuojant į nuolatinį gyventojų tobulėjimą ir kvalifikacijos kėlimą, kas padėtų išlaikyti jų našumą ir užimtumą senėjančioje visuomenėje, kurti asmeninę ir šalies gerovę, užtikrinti lygias galimybes gauti kokybišką darbą. Kartu teisė susimąžinti mokėtiną pajamų mokestį iš metinių pajamų atskaitant patirtas išlaidas už antrą ir paskesnę formalųjį profesinį mokymą, taip pat profesinį mokymą pagal formaliojo profesinio mokymo programos modulį sudarytų papildomas paskatas nuolatiniam profesinių įgūdžių tobulinimui, skatintų keisti profesinę kvalifikaciją, greičiau prisitaikant prie besikeičiančių darbo rinkos poreikių, kas užtikrintų kvalifikacijų atitiktį šalies ūkio poreikiams, tarptautiniams kokybės standartams. Gyventojui lengviau persikvalifikuojant bet kuriuo gyvenimo laikotarpiu užtikrinamos didesnės galimybės visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ir sėkmingai įveikti nuolatinį žmoniškųjų išteklių konkurencingumą besikeičiančioje darbo rinkoje. Nuolatinis mokymasis padeda pagrindus ir stipresniam bei tvaresniam ilgalaikiam ekonomikos augimui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Nenumatoma.

7. Galima įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus Įstatymo projektą, galima netiesioginė įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai, nes gyventojui būtų sudarytos papildomos paskatos persikvalifikuoti atsižvelgiant į darbo jėgos poreikį, kas padėtų greičiau prisitaikyti prie besikeičiančių darbo rinkos poreikių.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, teisės aktai, kuriuos būtina priimti, galiojantys teisės aktai, kuriuos reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, pakeisti ar panaikinti galiojančių įstatymų nereikės.

9. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, Įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

10. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

11. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir parengimo terminai

Priėmus Įstatymo projektą, turės būti pakeistos Pavyzdinės pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 formos ir jos priedų formų ir jų užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2019 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. VA-93.

12. Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos, kurių prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įsigaliojus Įstatymo projekto nuostatomis, valstybės ir savivaldybių biudžetai, preliminariu vertinimu, netektų apie **2 mln. eurų** pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio per metus.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Formalusis profesinis mokymas, aukštasis išsilavinimas, kvalifikacija, studijos.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
